

Závěrečná zpráva

Příprava a realizace předsednictví ČR v Radě EU v 1. pololetí 2009 v oblasti statistiky

Podrobnou závěrečnou zprávu projednala Česká statistická rada na svém zasedání
dne 9. října 2009

Praha, říjen 2009

Závěrečná zpráva

Příprava a realizace předsednictví ČR v Radě EU v 1. pololetí 2009 v oblasti statistiky

1. Úvod

V prvním pololetí 2009 Česká republika poprvé předsedala Radě Evropské unie (dále jen „Radě EU“). Do tohoto úkolu se zapojil i Český statistický úřad (dále jen „ČSÚ“), který plnil předsednickou roli v Pracovní skupině Rady pro statistiku (dále jen „PS Rady“). Tato činnost spočívala nejen v přípravě a řízení jejích jednání, ale také ve spolupráci s Evropskou komisí (zastupovanou Eurostatem), Evropským parlamentem, Generálním sekretariátem Rady EU, Stálým zastoupením ČR v Bruselu a členskými zeměmi EU při hledání konstruktivních kompromisů při projednávání návrhů evropských právních předpisů. Vedle bezprostředních úkolů šestiměsíčního předsednictví se ČSÚ podílel na přípravě a realizaci společného postupu tří zemí - Francie, ČR a Švédska - v rámci osmnáctiměsíčního předsednictví (tzv. TRIO Presidency), navazujícího na výsledky předchozího TRIO Portugalska, Německa a Slovinska. TRIO Presidency Francie, ČR a Švédska převzalo oficiálně tuto funkci na konci června 2008 ve slovinské Lublani. Vlastní šestiměsíční předsednictví ČR započalo oficiálním převzetím od Francie 19. 12. 2008 v Paříži a bylo ukončeno předáním Švédsku 3. 7. 2009 v Praze. TRIO Presidency pak bude formálně ukončeno 17. 12. 2009 ve Stockholmu předáním následujícímu triu zemí: Španělsko, Belgie a Maďarsko.

2. Příprava na předsednictví

Příprava ČSÚ na předsednictví v Radě EU byla zahájena v časové shodě se zahájením přípravy celé státní správy ČR na tento úkol a po linii Výboru pro Evropskou unii (dále jen „V-EU“) na pracovní úrovni.

Hlavním nositelem úkolů spojených s přípravou na předsednictví ČR v Radě EU v podmínkách ČSÚ a státní statistické služby se stal přípravný výbor ČSÚ pro předsednictví v čele s resortním koordinátorem, místopředsdou ČSÚ. Ve vztahu k ostatním resortům v rámci státní statistické služby byla zapojena Resortní koordinační skupina pro statistiku (dále jen „RKS“). Členy této RKS jsou jednak vedoucí pracovníci ČSÚ a jednak zástupci resortů. Kromě resortů se státní statistickou službou v rámci RKS působí také Česká národní banka. Příprava zapojení resortních pracovišť státní statistické služby a ČNB byla projednána na zasedání RKS pro statistiku dne 28. 4. 2008 s tím, že konkrétní zapojení externích zástupců bude specifikováno po upřesnění agendy českého předsednictví v oblasti statistiky.

ČSÚ neprodleně zahájil přípravu na předsednictví z hlediska obsahové přípravy, vzdělávání a personálního a rozpočtového zajištění. V listopadu 2006 byl do celkového rámce „Mise, vize a strategické cíle ČSÚ“ doplněn nový strategický cíl: „Zajistit přípravu výkonu funkce předsednictví v Radě EU v resortu statistiky“. Návazně byla příprava na předsednictví zařazena mezi prioritní úkoly úřadu pro roky 2007, 2008 a následně na rok 2009 jako úkol realizace předsednictví ČR v oblasti statistiky.

2.1 Personální, odborná a jazyková příprava

V souladu s příslušnými usneseními vlády ČR zahájil ČSÚ výběr a přípravu svých odborníků pro realizaci předsednictví. Předseda ČSÚ jmenoval přípravný výbor na ředitelské úrovni pod vedením místopředsdy ČSÚ. Jeho členy se dále stali vedoucí pracovníci zastupující hlavní oblasti přípravy na předsednictví: mezinárodní spolupráci, rozpočet, personální záležitosti, legislativu (Kancelář předsedy) a diseminaci a elektronické prezentace. Současně byla ustavena skupina, která se postupně transformovala do podoby základního týmu pro výkon předsednictví. Tuto skupinu vedl místopředsda ČSÚ Stanislav Drápal, který byl společně s ředitelkou odboru mezinárodní spolupráce Hanou Šlégrovou navržen předsdou ČSÚ a schválen místopředsdou vlády pro evropské záležitosti jako předsedající PS Rady pro statistiku po dobu předsednictví ČR. Ve spolupráci s ostatními odbory zastoupenými v přípravném výboru byly plněny veškeré úkoly také v oblasti public relations, činnosti

RKS, komunikace s odbornými útvary místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, zajišťování materiálních podmínek předsednictví apod.

V úvodní fázi personální přípravy bylo uloženo všem statistickým útvarům ČSÚ nominovat nejméně jednoho experta pro každou oblast statistiky. Pro případ výpadku experta byl ke každému z nich určen i tzv. alternát. Všichni experti a většina jejich alternátů byli zařazeni do odborné i jazykové přípravy. Značný rozsah této expertní skupiny vyplýval z toho, že v úvodní fázi nebylo zřejmé, jaké úkoly připadnou ČR v oblasti statistiky na její předsednictví. S blížícím se převzetím předsednictví od Francie se začala konkrétně rýsovat témata, kterými se měla ČR resp. ČSÚ zabývat. To umožnilo, aby zhruba na rozhraní 3. a 4. čtvrtletí roku 2008 přípravný výbor předsednictví rozhodl o redukci expertního týmu.

Odborná a jazyková příprava nominovaných expertů ČSÚ vycházela především z požadavků stanovených usnesením vlády ČR. Kurzy byly převážně organizovány Institutem státní správy v resortu Ministerstva vnitra. Pro motivaci k úspěšnému složení předepsaných jazykových zkoušek zaměstnanců nominovaných pro přípravu a realizaci předsednictví byl vytvořen systém stimulu formou mimořádných odměn za jejich úspěšné a včasné absolvování. Absolvování předepsaných kurzů pro zaměstnance kategorie I., II. a III. dle usnesení vlády bylo sledováno a hodnoceno v Centrálním registru. V tomto směru ČSÚ v rámci přípravy patřil mezi orgány ústřední státní správy s vysokou mírou plnění stanovených požadavků na odbornou i jazykovou přípravu.

Kromě toho ČSÚ připravil a realizoval další kurzy lektorsky zajištěné odborem mezinárodní spolupráce vycházející ze specifické situace a potřeb v oblasti statistiky. Tyto kurzy byly nabídnuty i členům RKS z resortů a byly poměrně hojně navštěvovány s pozitivním hodnocením ze strany účastníků. Jednalo se zejména o kurzy: Legislativní procesy EU, Seminář k předsednictví a Zapojení ČSÚ do přípravy legislativy v EU. Od ledna 2008 prováděl odbor mezinárodní spolupráce ČSÚ „Individuální zaškolování národních zástupců a jejich alternátů“ v rámci přípravy na jednání PS Rady. Dále byl pro tento okruh expertů připraven materiál obsahující praktické „Desatero pro národní zástupce“, připravující se na výkon předsednictví ČR.

Připravovaní zaměstnanci se účastnili také řady seminářů k problematice předsednictví pořádaných nejčastěji Ministerstvem zahraničních věcí a Úřadem místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, kde bylo možné získat informace od zástupců Velké Británie, Finska, Německa a dalších zemí, které v posledních letech vykonávaly funkci předsednictví v EU. Tyto semináře poskytl zkušenosti a doporučení, avšak ve všeobecné poloze, nikoliv za konkrétní oblast statistiky.

Jako velmi přínosné lze označit i krátkodobé semináře a kurzy pořádané European Institution for Public Administration (EIPA) v Maastrichtu, které se zaměřují především na problematiku institucí EU a jejich fungování, praktický nácvik řešení otázek rozhodování a vyjednávání v orgánech EU.

2.2 Získávání zahraničních zkušeností z oblasti statistiky

Žádosti ČSÚ o možnost získat zkušenosti z výkonu předsednictví v oblasti statistiky vyšla vstříc řada národních statistických úřadů. Zástupci ČSÚ navštívili např. statistické úřady Rakouska, Německa a Slovinska. V rámci programu Evropské komise TAIEX vyslal do ČSÚ finský statistický úřad svého experta na předsednictví. Cenné zkušenosti byly získány z konzultací i s dalšími národními statistickými úřady (např. Irsko, Itálie).

3. Obsahová příprava, komunikace a propagace předsednictví

3.1 Plnění úkolů vyplývajících z usnesení vlády a V-EU

Obsahová příprava na předsednictví ČR v oblasti statistiky vycházela z realizace úkolů stanovených V-EU na vládní i pracovní úrovni a z následujících hlavních dokumentů:

- *Plán koordinace přípravy předsednictví ČR v Radě EU pro období 2007-2008,*
- *Koncepci komunikace a prezentace předsednictví ČR v Radě EU,*
- *Sektorové priority českého předsednictví EU 2009,*

- *Sektorové agendy předsednictví ČR v Radě EU.*

V rámci přípravy *Sektorových agend předsednictví* v červnu 2007 ČSÚ připravil (na základě provedené analýzy poznatků z dosavadních předsednictví) a - po projednání v RKS a se Stálým zastoupením (SZ) ČR v Bruselu - prezentoval první variantu agendy pro oblast statistiky se třemi tematickými oblastmi:

- Rozvoj efektivnosti a integrace Evropského statistického systému,
- Prioritizace a simplifikace evropských statistik, snižování administrativní zátěže,
- Projednávání existujících a nových legislativních návrhů v Radě EU.

Na základě dostupných informací byly vytipovány takové návrhy předpisů, které by mohly být v daném období projednávány. Některé byly v té době ve spolumozhodovací proceduře, o jiných Evropská komise teprve uvažovala.

V průběhu 2. pololetí 2008 byla spuštěna Databáze agend předsednictví (DAP) V-EU. Její další aktualizace se uskutečňovala v souvislosti se zpřesňováním agendy předsednictví.

3.2 Účast na jednáních orgánů Rady EU

Nedílnou součástí přípravy expertů ČSÚ a především předsednického týmu byla účast na jednáních PS Rady v Bruselu. S přihlédnutím k přípravě předsednictví bylo záměrem nad rámec běžné účasti sledovat projednávání předpisů s předpokládaným pokračováním v době českého předsednictví, podrobněji analyzovat fungování předsednické země a národních zástupců v době předsednictví a připravit se na řízení nejen vlastního zasedání PS Rady, ale i jemu předcházejících a souvisejících aktivit. Na základě pozvání slovinského předsednictví se zástupci ČSÚ zúčastnili jako pozorovatelé také briefingu před zasedáním PS Rady dne 18. 6. 2008, jehož řízení bylo dalším z úkolů předsednictví. Vzhledem k technickým a organizačním podmínkám bylo nutno s velkým časovým předstihem stanovit termíny zasedání PS Rady na dobu českého předsednictví. Protože ještě nebyla zcela jasná míra pokroku témat projednávaných francouzským předsednictvím, bylo pro předsednictví ČR stanoveno 10 termínů.

3.3 Spolupráce s Francií a Švédskem na přípravě 18 měsíční agendy

V rámci přípravy společné osmnáctiměsíční agendy ČSÚ intenzivně komunikoval po pracovní linii s předsednickými týmy statistických úřadů Francie a Švédska. Jednání probíhala rovněž u příležitosti pravidelných mezinárodních akcí (např. jednání Výboru pro statistické programy, Task Force k legislativnímu a institucionálnímu rámci Evropského statistického systému). První společnou schůzku zaměřenou výhradně na problematiku předsednictví (zejména formulace osmnáctiměsíčního programu) inicioval ČSÚ a toto jednání se konalo 17. 12. 2007 v Praze. Další společná schůzka týmů tří zemí se uskutečnila koncem května 2008 v Paříži. Na jejím základě byly potvrzeny dosavadní návrhy obsahu TRIO Presidency. Výsledný text byl začleněn do souhrnného Programu osmnáctiměsíčního předsednictví Francie, ČR a Švédska, vydaného Generálním sekretariátem Rady EU na konci června 2008, v následujícím znění: *„Všechna tři předsednictví budou pokračovat v úsilí o poskytování vysoce kvalitních, spolehlivých a relevantních oficiálních evropských statistik zohledňujících zásady Kodexu evropské statistiky a potřeby uživatelů. Při prosazování těchto cílů budou předsednictví aktivně pracovat na rozvoji evropského statistického systému a podporovat legislativní proces a proces provádění v souvislosti s právním prostředím. V souladu s možnostmi, které byly zavedeny v posíleném evropském statistickém systému, budou předsednictví rovněž podporovat spolupráci na tvorbě systémů, nástrojů a procesů. Bez ohledu na potřeby nových údajů se předsednictví soustředí na stanovení priorit, snižování zátěže respondentů a nákladovou efektivnost.“*

3.4 Hlavní záměry předsednictví ČR

V návaznosti na záměry osmnáctiměsíčního TRIO Presidency byly formulovány priority předsednictví ČR v oblasti statistiky takto:

„Česká republika se v průběhu svého předsednictví bude v oblasti statistiky věnovat především projednávání nové legislativy zaměřené na vytváření nových a úpravu stávajících statistických charakteristik v souladu s potřebami jednotlivých oblastí činností. Přitom bude hledat a

upřednostňovat taková řešení, která povedou k tvorbě hodnověrných, kvalitních a relevantních statistik při optimalizaci zátěže zpravodajských jednotek a národních statistických úřadů.

V rámci portfolia návrhů evropských legislativních předpisů bude kladen důraz na zlepšování funkcionality Evropského statistického systému a simplifikaci současné legislativy. V rámci racionalizace statistických zjišťování u respondentů se zaměří na vyhledávání nových administrativních zdrojů dat, případně hledání způsobů širšího a efektivnějšího vytěžování stávajících administrativních zdrojů dat.

K dalším předsednickým prioritám statistiky bude patřit rozvíjení metod a nástrojů pro objektivní zachycování kvalitativně nových jevů a procesů jako důsledku postupující ekonomické globalizace. Tématem českého předsednictví bude rovněž pokračující rozvoj statistiky zaměřené na zachycení komplexu jevů a procesů informační společnosti, konkurenceschopnosti a životního prostředí – udržitelného rozvoje.“

Hlavní záměry u jednotlivých projednávaných předpisů byly formulovány v Databázi agend předsednictví (DAP), která sloužila jako hlavní koordinační mechanismus celého českého předsednictví a evidovala agendy předsednictví i jednotlivá jednání v orgánech Rady EU. Povinností jednotlivých resortů bylo nejen výchozí definování agend předsednictví (včetně cílů), ale v průběhu předsednictví zejména pravidelné doplňování informací o projednávaných agendách v jejich gesci a o vývoji jednání.

3.5 Spolupráce se Stálým zastoupením ČR při orgánech EU v Bruselu

ČSÚ bylo po celou dobu přípravy v kontaktu se SZ v Bruselu, se kterým komunikovalo i důležité obsahové body související s předsednictvím ČR. V dubnu 2007 vykonal pracovní cestu do Bruselu předseda ČSÚ, který navštívil i jednání PS Rady a informoval tehdejšího velvyslance pana Jana Kohouta o přípravě ČSÚ na předsednictví v Radě EU. Další vrcholné jednání se uskutečnilo v dubnu 2008, kdy předseda ČSÚ jednal s novou velvyslankyní paní Milenou Vicenovou. Na podzim 2008 se uskutečnila další návštěva předsedy ČSÚ na SZ Brusel. Tyto návštěvy přinesly konkretizaci a posílení vztahů ČSÚ se SZ. Uskutečnily se stáže organizované SZ Brusel pro vybrané členy základního týmu, zaměřené na seznámení s některými vybranými agendami a činnostmi pracovníků SZ, Generálního sekretariátu Rady EU, SZ Německa, Evropské komise apod. Na druhé straně pracovník SZ pověřený agendou statistiky se pravidelně účastnil jednání PS Rady i dalších jednání (např. pracovní jednání s EK před zahájením předsednictví).

3.6 Komunikace a propagace předsednictví

ČSÚ se účastnil prací na centrální přípravě předsednictví ČR, koordinované Úřadem vlády, kde se stal členem pracovních platform Centrální organizační skupina a Kulatý stůl komunikace předsednictví. V rámci účasti v meziresortních pracovních skupinách při Ministerstvu zahraničních věcí se ČSÚ podílel také na přípravě plánu multilaterálních akcí v mezinárodních organizacích. Ve statistice se jednalo především o Statistickou komisi OSN, kde předsednická země zajišťuje koordinaci postojů členských států a jejíž pravidelné zasedání připadlo na období předsednictví ČR.

V rámci intranetových stránek byly pracovníkům ČSÚ zpřístupněny informace týkající se předsednictví (otázky přípravy pracovníků, základní materiály i interní dokumenty ČSÚ k této problematice, materiály týkající se Kulatého stolu komunikace předsednictví, poznatky ze zahraničí apod.). Základní informace o institutu předsednictví v Radě EU, předsednictví v oblasti statistiky a přípravách v podmínkách ČSÚ byly zveřejněny také na webových stránkách úřadu formou článků, otázek a odpovědí a objasnění nejčastějších mýtů spojených s touto činností. O vývoji v přípravném období informovaly články ve Zpravodaji ČSÚ a elektronickém časopise.

Po rozhodnutí, že si každý resort bude zajišťovat propagační publikace k předsednictví individuálně, ČSÚ připravil sadu tří publikací v češtině a v angličtině, v tištěné i elektronické podobě. Jednalo se o publikaci, která obsahuje fakta o ekonomickém, sociálním a demografickém vývoji ČR do roku 2007, publikaci s faktografií o postavení ČR mezi 27 členskými státy EU a publikaci o historii statistiky na území dnešní ČR.

4. Zahájení TRIO Presidency

Dne 27. 6. 2008 se uskutečnilo v hlavním městě Slovinska Lublani pro Českou republiku a českou statistiku historické převzetí osmnáctiměsíčního předsednictví. Za účasti čelných představitelů národních statistických úřadů Německa, Portugalska, Slovinska, Francie, Česka a Švédska a představitelů Evropské komise/Eurostatu a Generálního sekretariátu Rady EU předala předsedkyně slovinského statistického úřadu generálnímu řediteli francouzského INSEE nejen šestiměsíční, ale současně i osmnáctiměsíční TRIO Presidency v oblasti statistiky. Tím se i statistika ČR začala poprvé spolupodílet na výkonu předsednictví v Radě EU.

Během šestiměsíčního předsednictví Francie v oblasti statistiky se předsednický tým ČSÚ především zaměřil na sledování projednávání předpisů v PS Rady a jejich analýzu v rámci přípravy předsednictví ČR, účastnil se přípravných jednání TRIA svolávaných francouzskými kolegy, participoval na přípravě kompromisního návrhu ke statistice informační společnosti, účastnil se některých dalších jednání (se zpravodajem EP ke statistice prostředků na ochranu rostlin a statistice plodin, přípravných schůzek francouzského předsednictví před jednáním PS Rady apod.).

5. Realizace předsednictví ČR

Výkon předsednictví ČR v Radě EU v oblasti statistiky byl zahájen převzetím agend od francouzského předsednictví. Tento oficiální akt se uskutečnil 19. 12. 2008 v Paříži. Předcházelo mu setkání s Evropskou komisí ohledně stavu projednávaných a připravovaných právních předpisů a spolupráce v době předsednictví. Zhruba od listopadu 2008 však již ČSÚ – na základě projednání s francouzským a slovinským předsednictvím – zahájil předběžné aktivity zejména u návrhu nařízení o statistice prostředků na ochranu rostlin. Oficiální aktivity pak byly zahájeny od počátku ledna 2009. Vesměs se jednalo o pokračování v projednávání návrhů evropských právních předpisů předaných francouzským předsednictvím, které ve většině případů řešila už předcházející předsednictví jiných zemí.

5.1 Projednávaná témata

V průběhu předsednictví ČR se ČSÚ zabýval následujícími návrhy právních předpisů EU (převážně návrhy nařízení Evropského parlamentu a Rady EU):

1. Návrh nařízení o evropské statistice,
2. Návrh nařízení o statistice obchodu se zbožím mezi členskými státy (Intrastat),
3. Návrh nařízení o statistice zahraničního obchodu zbožím se třetími zeměmi (Extrastat),
4. Návrh nařízení o statistice informační společnosti,
5. Návrh nařízení o statistice plodin,
6. Návrh nařízení o statistice prostředků na ochranu rostlin,
7. Návrh nařízení Rady o shromažďování statistických informací Evropskou centrální bankou.

Téma statistiky prostředků na ochranu rostlin bylo v gesci Ministerstva zemědělství a ČSÚ úzce spolupracoval zejména s odborníky ze Státní rostlinolékařské správy v Brně. U návrhu nařízení o shromažďování statistických informací ECB pak probíhala efektivní spolupráce s Českou národní bankou (gestor předpisu).

Vedle činností související přímo s přípravou a projednáváním návrhů právních předpisů byly zajišťovány také další aktivity a úkoly, například:

- Koordinace zemí EU při přípravě a v průběhu zasedání Statistické komise OSN v únoru 2009.
- Příprava podkladů a prezentace činnosti předsednictví na zasedání SPC resp. ESSC a Partnership Group.
- Vedení webových stránek předsednictví, které slouží jako základní informační zdroj pro ostatních 26 členských států v oblasti statistiky.
- Spolupráce na úrovni výborů EU na pracovní i na vládní úrovni a plnění úkolů s tím souvisejících, zejména pokud se týká přípravy různých materiálů, vedení příslušných databází apod.

- Rozhodování o způsobu projednávání právních předpisů schvalovaných komitologickou procedurou s přezkumem v Radě EU.
- Příprava a řízení setkání zemí TRIO.

5.2 Průběh projednávání a dosažené výsledky

Nařízení o evropské statistice

Projednávání tohoto předpisu v EP a Radě bylo zahájeno za předsednictví Portugalska, pokračovalo za předsednictví Slovinska, Francie a ČR.

V návaznosti na dosaženou shodu mezi EP a Radou EU v době francouzského předsednictví a právně-lingvistické úpravy textu se uskutečnilo jednání skupiny právníků-lingvistů za účasti zástupců členských zemí EU. Vzhledem k tomu, že v průběhu úprav došlo k některým změnám textu, které nebyly v souladu s dohodnutým kompromisem, předsednický tým ve spolupráci s francouzskými kolegy podrobil text důkladné analýze a na zjištěné nesrovnalosti upozornil Generální sekretariát Rady EU. České předsednictví koordinovalo také další postup členských zemí při přípravě jednání skupiny. Na jednání skupiny právníků-lingvistů se podařilo vyjasnit sporné otázky a dosáhnout adekvátních úprav textu. Po následném schválení COREPER, a poté Radou EU 19. 2. 2009 bylo nařízení zveřejněno v Úředním věstníku EU (Official Journal – L87/164) 31. 3. 2009 a 1. 4. 2009 vstoupilo v platnost.

Toto rámcové nařízení umožňuje realizovat řadu progresivních změn ve fungování Evropského statistického systému a také zjednodušit ostatní dokončované legislativní návrhy vložím odvolávek na definice, zásady a další nástroje tohoto nařízení. V souladu s novým nařízením se v květnu uskutečnilo první zasedání Výboru pro evropský statistický systém (ESSC), který nahradil do té doby existující Výbor pro statistické programy (SPC) s novými funkcemi a postavením v rámci Evropského statistického systému. Nařízení také vytváří podmínky pro užší spolupráci ESS a ESCB s cílem efektivní produkce evropské statistiky při zohlednění statistické zátěže, umožňuje předávání důvěrných údajů mezi oběma systémy při striktním respektování zásady statistické důvěrnosti.

Nařízení o statistice obchodu se zbožím mezi členskými státy (Intrastat)

Při projednávání návrhu v EP a Radě se postupně v předsednické roli vystříдалo Slovinsko, Francie a ČR.

Po schválení Radou EU 19. 2. 2009 bylo 31. 3. 2009 zveřejněno v Úředním věstníku EU (L87/160) a vstoupilo v platnost.

Novela nařízení upravuje evropskou statistiku zahraničního obchodu se zbožím v rámci EU s přihlédnutím k záměrům zvýšení kvality dat a snížení zátěže respondentů.

Návrh nařízení o statistice zahraničního obchodu se třetími zeměmi (Extrastat)

Projednávání návrhu probíhalo za předsednictví Portugalska, Slovinska, Francie a ČR.

Po schválení společné pozice Radou EU 16. 2. 2009 byl text projednán a schválen 2. 4. 2009 ve 2. čtení plenární zasedání Evropského parlamentu. Po podpisu nařízení 6. 5. 2009 bylo 16. 6. 2009 zveřejněno v Úředním věstníku EU (L152/23).

Novela nařízení upravuje evropskou statistiku zahraničního obchodu se zbožím v rámci EU s přihlédnutím k záměrům zjednodušení předpisu, zvýšení kvality dat (vliv tranzitu na statistiku zahraničního obchodu) a zohlednění změn vyplývajících z nového Celního kodexu Společenství.

Nařízení o statistice informační společnosti

Jednání v EP a Radě bylo zahájeno za předsednictví Francie, pokračovalo za předsednictví ČR, dokončeno bylo za předsednictví Švédska.

V návaznosti na projednaný návrh v Pracovní skupině Rady pro statistiku za francouzského předsednictví bylo důležité dosažení shody s EP ohledně připravených pozměňovacích návrhů. Při jednání zástupců českého předsednictví v Evropském parlamentu i ve spolupráci se zástupcem EK byly prodiskutovány úpravy textu navržené v Pracovní skupině Rady. Hlavními společnými záměry

bylo nejen zabezpečit modernizaci statistiky informační společnosti s ohledem na aktuální i předpokládané budoucí potřeby, ale také nezvyšovat zátěž respondentů. Na základě této schůzky se zpravodajka EP rozhodla předložit předsednický kompromis ke schválení výboru EP (ITRE) bez zásadních pozměňovacích návrhů. Výbor a posléze plenární zasedání EP 2. 4. 2009 toto řešení podpořily. Dne 12. 6. 2009 proběhla právně-lingvistická revize textu, která předchází konečnému schválení. Schválení Výborem stálých zástupců – COREPER a Radou EU (8. 7. 2009, resp. 13. 7. 2009) bylo navrženo na počátek švédského předsednictví.

Novela nařízení upravuje statistiku informační společnosti na další desetileté období, nově stanovuje tématické okruhy a další důležité atributy této statistiky v rámci zjišťování dat v ekonomických subjektech i domácnostech.

Nařízení o statistice plodin

Návrh byl postupně projednáván za předsednictví Slovinska, Francie a ČR.

Francouzské předsednictví předložilo konečnou verzi návrhu členským zemím k písemnému připomínkování v druhé polovině prosince 2008, následné vypořádání výhrad probíhalo již v rámci českého předsednictví. Návrh schválil EP v 1. čtení 19. 2. 2009, následně Zvláštní zemědělský výbor – SCA 1. 6. 2009 a konečně bylo nařízení schváleno Radou EU na zasedání 8. 6. 2009. V Úředním věstníku bylo zveřejněno 29. 6. 2009 (L167/1).

Nařízením se zjednodušuje legislativa v dané oblasti – nahrazuje 2 dosud existující nařízení, zpřesňuje některé pojmy, stanovuje základní atributy kvality a požadavky týkající se přesnosti jakož i regionálních dat apod.

Návrh nařízení o statistice pesticidů

Návrh byl poprvé projednáván za předsednictví Německa, jednání pokračovala za předsednictví Portugalska, Slovinska, Francie a ČR, nyní se jím zabývá předsednictví Švédska.

Tento návrh byl převzat od francouzského předsednictví jako návrh nařízení o statistice prostředků na ochranu rostlin. Návrh je součástí tzv. pesticidního balíčku, který zahrnuje také návrh směrnice EP a Rady, kterou se stanoví rámec pro akce Společenství k dosažení udržitelného využívání pesticidů, a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh. Po dohodě s francouzskou stranou ČSÚ zahájilo oficiálně jednání o tomto návrhu se zpravodajem EP již koncem listopadu 2008. V průběhu českého předsednictví probíhalo projednávání návrhu ve druhém čtení. České předsednictví vedlo intenzivní jednání s Radou EU a EP s cílem najít jednotné stanovisko obou těchto institucí. Za tímto účelem celkem proběhly tři tzv. trialogy (schůzka zástupců předsednictví, Evropské komise/Eurostatu a EP), na které navazoval stejný počet technických jednání zaměřených na odborné otázky. Mandát pro tato jednání získávalo české předsednictví od členských zemí na zasedáních Pracovní skupiny Rady pro statistiku (celkem proběhla tři jednání této skupiny k problematice pesticidů) a COREPER. Návrh se také projednával na zasedání zemědělských atašé v Radě EU. Během uvedených jednání se dařilo sporné záležitosti postupně řešit a na posledním ze tří dialogů došlo dne 24. 3. 2009 k dohodě o uzavření i posledních otevřených otázek. Návrh byl ještě formálně upraven na základě dohody COREPER I dne 27. 3. 2009 a následně schválen Výborem EP pro životní prostředí 31. 3. 2009 a postoupen k projednání a hlasování plenárnímu zasedání Evropského parlamentu. K hlasování byl předložen 24. 4. 2009. Vzhledem k tomu, že se jednalo o materiál ve 2. čtení, byla k jeho přijetí nezbytná nadpoloviční většina ze všech poslanců EP, to je 393 hlasy. Návrh byl předložen zcela netradičně ve dvou částech. První obsahovala kompromisní řešení 40 pozměňovacích návrhů vznesených EP. Druhá část obsahovala jediný pozměňovací návrh, vznesený zástupcem Francie na jednání COREPER I po schválení kompromisního návrhu ve Výboru EP pro životní prostředí. V okamžiku hlasování bylo přítomno právě nezbytných 393 poslanců. Z nich pro první návrh hlasovalo 387, dva hlasovali proti a 4 se zdrželi. Tím nebyl tento návrh schválen. Druhá část s jediným pozměňovacím návrhem však byla přijata. Tím vznikla unikátní situace, kdy byla část návrhu nařízení plenárním zasedáním EP přijata a část nepřijata. Poté následovala celá řada politických jednání na úrovni EP, Evropské komise (Eurostatu) a Stálého zastoupení ČR v Bruselu. Návrh na další postup (informace bez diskuse) předložilo předsednictví ČR výboru COREPER 24. 6. 2009. Podle politické dohody již nebude tento návrh EP v novém složení diskutovat a návrh by měl být schválen ve 3. čtvrtletí 2009, kde se předpokládá odsouhlasení kompromisního řešení dojednaného českým předsednictvím.

Kompromisní návrh českého předsednictví nahrazuje v názvu a celém textu termín *“přípravky na ochranu rostlin”* výrazem *“pesticidy”* s tím, že předmětem statistik zůstanou pouze přípravky na ochranu rostlin v zemědělském sektoru. Vzhledem k silné politické potřebě statistik biocidů a využití pesticidů v nezemědělských oblastech se navrhuje pokrytí těchto oblastí pravidelně vyhodnocovat a posuzovat v implementačních zprávách EK k tomuto nařízení. Řadu dalších požadavků zpravodaje EP ohledně schvalování metodiky, diseminace dat a statistických principů a kvality, které by dle členských zemí mohly vést k narušení nezávislosti statistik či ochrany důvěrných dat, se podařilo vyřešit odkazem na nové nařízení o evropské statistice, které tyto záležitosti obecně upravuje.

Novela nařízení o shromažďování statistických informací Evropskou centrální bankou

Projednávání návrhu bylo zahájeno za předsednictví Francie, pokračovalo za předsednictví ČR, na které již navázalo předsednictví Švédska.

Předložený návrh ECB reagoval na potřebu modernizace tohoto právního rámce pro zajištění statistiky v působnosti Evropského systému centrálních bank, včetně návaznosti na v tu dobu projednávané nařízení o evropské statistice (viz výše). Na rozdíl od ostatních předpisů, které jsou ve statistice zpravidla schvalovány v proceduře spolurozhodování (návrh současně projednává EP a Rada EU), je přijetí tohoto nařízení ve výhradní působnosti Rady EU s tím, že EK a EP předkládají stanoviska, jejichž zohlednění je na rozhodnutí Rady EU.

Upravený návrh novely byl převzat od francouzského předsednictví s množstvím výhrad jak ze strany řady členských států, tak i některých evropských institucí. Týkaly se zejména potřeby zařazení definice evropské statistiky, zahrnutí statistických principů, spolupráce ESS a ESCB včetně podmínek pro předávání důvěrných dat apod. Vzhledem k rozsahu a povaze těchto návrhů bylo důležité, aby příslušné návrhy podpořila rovněž ECB. Záměrem českého předsednictví bylo v jednáních pokračovat s cílem najít kompromisní řešení alespoň v některých oblastech. Bylo zřejmé, že pokroku nebude možné dosáhnout bez spolupráce se všemi dotčenými stranami. Proto již v lednu 2009 byla zahájena a v průběhu celého období probíhala pracovní jednání s představiteli ECB, EK, zástupci členských zemí, při kterých byly hledány možnosti řešení ve sporných oblastech. Proběhla také komunikace s EP, řada konzultací s členskými státy, vyžádáno stanovisko Evropského inspektora ochrany údajů dat. Návrh byl dvakrát projednáván na zasedání PS Rady. Na posledním zasedání koncem května se podařilo zásluhou mimořádného úsilí dosáhnout úspěchu v podobě kompromisu ve sporných otázkách, zejména pokud se týká zpravodajské povinnosti, problematiky důvěrnosti zejména při předávání dat z Evropského statistického systému (ESS) do Evropského systému centrálních bank (ESCB), spolupráce obou systémů, statistických principů apod. Mohlo tak být zrušeno červnové jednání pracovní skupiny a pozornost mohla být zaměřena na finalizaci textu na základě dohod dosažených na jednání PS Rady, mj. s přihlédnutím k připomínkám právní služby Rady EU. Text byl po úpravách rozeslán členským zemím k vyjádření a po zapracování drobných formálních úprav mohl být výsledný kompromisní text předán švédskému předsednictví k zajištění dalších kroků (skupina právníků lingvistů, zasedání COREPER, Rada EU). Českému předsednictví se tak podařilo, a to nad rámec původních záměrů, projednávání návrhu na úrovni pracovní skupiny prakticky uzavřít.

Vyjednaný kompromis, který kromě členských zemí podpořili (v řadě případů i vysoce ocenili) také zástupci ECB a Eurostatu, zohledňuje potřebu spolupráce ESCB a ESS, ponechává ESCB větší flexibilitu při specifikaci požadavků s přihlédnutím ke vznikajícím potřebám při využití možností jejich efektivního řešení. Na ochranu důvěrných dat poskytovaných členy ESS orgánům ESCB jsou zaměřena stejná pravidla, jež jsou uvedena v nařízení o evropské statistice – s využitím dat pouze pro statistické účely. Přínosem je také zařazení definice evropské statistiky, odkaz na statistické principy, článek o využití administrativních zdrojů dat apod. K dosaženému výsledku významně přispěly nejen znalosti a zkušenosti z přípravy a projednávání nařízení o ES, ale také soustavná komunikace se všemi zúčastněnými aktéry v evropském kontextu, jakož i vynikající spolupráce v národních podmínkách (s ČNB).

Z uvedeného přehledu vyplývá, že v průběhu předsednictví ČR v oblasti statistiky ze 7 témat 4 byla uzavřena zveřejněním v Úředním věstníku. V jednom případě k závěrečnému schválení v Radě EU došlo za předsednictví Švédska. U zbývajících dvou témat bylo dosaženo všestranně akceptovaných návrhů, které jsou důležitým předpokladem pro dokončení projednávání na vyšších úrovních Rady EU, resp. s EP.

Mezi tématy, do jejichž projednávání se ČSÚ zapojil, by měla být zmíněna i **směrnice Rady, kterou se členským státům ukládá povinnost udržovat minimální zásoby ropy a/nebo ropných produktů**. Směrnice představovala důležitý bod mezi prioritami českého předsednictví v rámci energetické bezpečnosti EU. Předpis byl projednáván v Pracovní skupině Rady EU pro energetiku od počátku roku 2009 a v otázkách statistiky zásob ropy spolupracoval expert ČSÚ se zástupci Ministerstva průmyslu a obchodu a Správy státních hmotných rezerv. České předsednictví zaznamenalo úspěch v podobě politické dohody nad textem přijaté Radou EU 12. 6. 2009.

V průběhu českého předsednictví se v Radě EU také schvalovalo několik návrhů prováděcích opatření (komitologie) k již platným rámcovým předpisům v oblasti statistiky. Předsednický tým v této souvislosti spolupracoval s Generálním sekretariátem Rady EU při oslovení členských zemí, aby k návrhům vznesly případné připomínky. Vzhledem k tomu, že všechna prováděcí opatření předtím jednomyslně podpořily příslušné komitologické výbory EK, bylo i jejich schválení Radou procedurální záležitostí.

5.3 Aktivity předsednictví v oblasti statistiky – 2. pololetí 2009

ČSÚ předalo předsednictví ČR Švédsku v oblasti statistiky na tzv. handover meetingu, který se uskutečnil 3. 7. 2009 v Praze za účasti zástupců všech statistických úřadů tzv. TRIO Presidency a Evropské komise - Eurostatu. Činnost však pokračuje i ve druhém pololetí 2009, kdy je nezbytné účastnit se jednání zemí Tria a dle potřeby poskytovat podporu švédskému předsednickému týmu. Předsednický tým již zahájil předávání informací o předsednictví budoucím předsednickým zemím (Polsko, Slovensko), zájem projevil rovněž maďarský statistický úřad. Bude rovněž třeba zpracovat řadu hodnocení průběhu a výsledků předsednictví ČR.

6. Rozpočtové zajištění předsednictví

V letech 2007 – 2009 byl vždy na každý rok stanoven podrobný rozpočet na pokrytí výdajů spojených s přípravou a realizací předsednictví ČR v Radě EU v oblasti statistiky. Tento rozpočet vycházel z příslušných usnesení vlády ČR.

Rok	Rozpočet v tis. Kč	Čerpání v tis. Kč	Čerpání v %
2007	5 843	5 309	90,9
2008	11 197	6 561	61,5
2009 (1. – 7. měsíc)	9 935	6 124	61,6

Nižší čerpání rozpočtu v roce 2008 vyplynulo zejména z omezení počtu připravovaných zaměstnanců po zúžení odborných témat pro předsednictví ČR a v roce 2009 z menšího počtu zasedání PS Rady a navazujících jednání, jakož i z hospodárného vynakládání finančních prostředků. Předpokládá se ještě čerpání prostředků v této položce, zejména z důvodu aktivního zapojení do spolupráce v rámci TRIO Presidency.

7. Závěr

Z uvedené zprávy o přípravě a realizaci předsednictví ČR v Radě EU v oblasti statistiky vyplývá několik závěrů. Především se osvědčila dlouhodobá a systematická příprava, která využila zkušenosti zemí, které v podobných podmínkách v předchozích obdobích realizovaly tuto funkci. Osvědčilo se využití kurzů připravených odbornými institucemi v ČR i ze zahraničí v kombinaci s vlastními kurzy, připravenými především odborem mezinárodní spolupráce ČSÚ. Odborná i jazyková příprava a vhodně sestavený předsednický tým se širokou odbornou i logistickou podporou bezpochyby v komplexním důsledku zásadně přispěly k dosaženým dobrým výsledkům. Velmi se osvědčila již v minulosti založená dobrá spolupráce ČSÚ s resortními pracovišti státní statistické služby, respektive statistickými útvary resortů a ČNB, jakož i se SZ Brusel, Stálou misí ČR při OSN, příslušnými útvary Úřadu vlády ČR i v rámci VEU. Tato spolupráce se prokázala jako velmi efektivní a účinná nejen díky odborné úrovni všech zapojených expertů, ale i díky dobrým osobním a neformálním vztahům.

Dobře připravená a realizovaná příprava se promítla do výsledků předsednictví ČR v oblasti statistiky. Dosavadní formální i neformální hodnocení vyzněla pozitivně.

Závěrečná bilance předsednictví ČR v oblasti statistiky může konstatovat, že:

- Bylo řešeno 7 návrhů právních předpisů, v tom 4 zcela a 1 téměř dokončen, zbývající 2 témata dovedena až k závěrečné dohodě na expertní úrovni;
- Pracovní skupina Rady EU pro statistiku se sešla na 5 zasedáních v Bruselu, které řídili Jan Fischer (statistika ECB), Stanislav Drápal (statistika pesticidů), Hana Šlégrová (statistika ECB);
- Uskutečnily se 3 triology EP, EK a předsednictví;
- Uskutečnila se 4 technická jednání EP, EK a předsednictví;
- Uskutečnilo se 5 pracovních jednání předsednictví s ECB a EK.

Každé předsednictví se odehrává ve specifických podmínkách a proto jej nelze posuzovat dle předem měřitelných kritérií. Činnost předsednictví v oblasti statistiky se zpravidla hodnotí na základě dosaženého pokroku při projednávání návrhů legislativních předpisů, úrovně předsednických podkladů, způsobu jednání a komunikace s členskými zeměmi, evropskými institucemi a odbornou i laickou veřejností jakož i celkového dojmu, které předsednictví zanechalo. Externími faktory, které předsednictví ovlivňují, jsou například počet návrhů právních předpisů a jejich relativní důležitost, výběr zpravodaje EP, vztah dalších členských států k předsednické zemi, vztahy s EK a Generálním sekretariátem Rady EU, legislativní procedury i výkon předchozího předsednictví apod..

Předsednictví ČR dosáhlo významného pokroku ve všech návrzích právních předpisů v oblasti statistiky, které byly v jeho průběhu projednávány či schvalovány v Radě EU a/nebo v EP. Ve velké míře se také podařilo splnit cíle a priority stanovené osmnáctiměsíčním programem tří předsednictví jakož i šestiměsíčním programem českého předsednictví v oblasti statistiky. Dosažené výsledky, zejména při projednávání dvou klíčových témat českého předsednictví v oblasti statistiky (doporučení ECB a návrh nařízení o přípravných na ochranu rostlin), byly pozitivně hodnoceny zástupci členských zemí, Evropského parlamentu, Evropské komise, Generálního sekretariátu Rady EU a Evropské centrální banky. Předsednický tým ČSÚ si vysloužil uznání za profesionální přípravu předsednických podkladů a konstruktivní způsob vedení Pracovní skupiny pro statistiku, jejíž jednání probíhalo navzdory složitosti témat v přátelské a otevřené atmosféře. Oceňován byl také flexibilní přístup předsednického týmu, jenž dokázal, mnohdy v krátkém čase, přijít s novými podněty nebo kompromisními návrhy. Na průběh předsednictví ČR v oblasti statistiky se nijak negativně neprojevil ani politické změny, které vedly v dubnu ke jmenování předsedy ČSÚ Ing. Jana Fischera, CSc. předsedou vlády ČR. To bezprostředně pro průběh předsednictví znamenalo změnu ve vedení vyjednávacího týmu pro nařízení o statistice ECB i ve změně předsedajícího pracovní skupiny pro statistiku Rady. Výkon předsednictví v oblasti statistiky byl pozitivně hodnocen i zástupci ČNB, Státní rostlino-lékařské správy a Stálého zastoupení ČR v Bruselu, s nimiž předsednický tým na některých úkolech spolupracoval. Osvědčila se důkladná příprava včetně konzultací s předchozími předsednickými týmy, jejichž rady se ukázaly jako velmi cenné. Zejména upozornily na potřebu rychle a efektivně reagovat na nově vznikající neočekávané situace, komunikovat se všemi zúčastněnými aktéry a pracovat v týmu, což v našich podmínkách významně přispělo k dosažení výše uvedených výsledků. Úspěšný výsledek bezpochyby přispěl i k posílení zdravého sebevědomí pracovníků, což se určitě projeví i v jejich další činnosti.

Česká republika dokázala, že je schopna úspěšně zvládnout výkon předsednictví v oblasti statistiky. Zařadila se tak po bok dalších členských zemí, které se s tímto úkolem již potýkaly, a posílila své renomé i v rámci Evropského statistického systému. V této souvislosti nelze nezmínit dlouhodobou odbornou a jazykovou přípravu, která má na dosaženém úspěchu významný podíl. Získané zkušenosti a kontakty z přípravy nebo výkonu předsednictví budou dále využity pro efektivnější prosazování zájmů ČR v EU a k plnění cílů stanovených Politikou ČSÚ pro přípravu, koordinaci a schvalování stanovisek k návrhům právních předpisů EU/ES v oblasti statistiky.